

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

Sectio Sexta. De Proprio de tempore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

SECTIO SEXTA.

De Proprio de Tempore.

EXPOSCIT Ordo Breuiarij, vt explicatis Rubricis generalibus, accedamus ad Rubricas speciales, & partes eiusdem Breuiarij; & cum de Psalterio (quod aliàs erat in centro Breuiarij; nunc in capite) dixerimus satis, cum de Psalmis enarraremus, Sectione præcedenti cap. 8. reliquum est, vt Proprium de tempore, quod Psalterium sequitur, examinemus, digniora tantum relaturi.

SECTIONIS SEXTÆ CAPITA XXI.

- 1 De Aduentu.
- 2 De Antiphonis maioribus Aduentus.
- 3 De Dominica Quarta Aduentus.
- 4 De Vigilia Natiuit. Domini.
- 5 De Natali Domini.
- 6 De Festis infra Octauam Natiuitatis Domini.
- 7 De Epiphania Domini.
- 8 De Dominicis post Octauam Epiphania.
- 9 De Septuagesima, & Dominicis sequentibus.
- 10 De Feria quarta Cinerum.
- 11 De Dominicis Quadragesima.
- 12 De Dominica Passionis.
- 13 De Dominica Palmarum, & Hebdomada maiore.
- 14 De Paschate, & eiusdem Octaua.
- 15 De Tempore Paschali.
- 16 De Litanijs maioribus, & minoribus.
- 17 De Festo Ascensionis Domini.
- 18 De Pentecoste.
- 19 De Dominica Trinitatis.
- 20 De Festo Corporis Christi.
- 21 De Dominicis post Pentecostem.

De Aduentu. Cap. I.

1 **D**E Hymnis, & Lectionibus egimus superiori Sectione cap. 6. & 12. omittimus Suffragia Sanctorum, ne ante Christum natum implorare videamur eorum opem. quos ipse Christus

suo aduentu sanctitate donauit. Neque sit commemoratio Crucis, ne videatur passus, antequam natus; neque item de Pace, quæ ante Natiuitatem eiusdem nõ fuit; sed eo nato ab Angelis data est hominibus bonæ voluntatis. Azor. lib. 10. par. 1. cap. 16. Aduentu Principis cedunt alij, ait Duran. lib. 6. cap. 2. quod supra retulimus.

2 Responsorium primum est in Breuiatio vnicum, quia tres versus habet; & Amalar. de Ord. Antiph. cap. 8. meminit Auctor illius fuit Monachus S. Grego. ex Duran. lib. 6. cap. 3. Tres autem versus ex eodem Dur. dicuntur nomine trium ordinum Sanctorum, qui ante legem, in lege, post legem Saluatorem exoptarunt: quibus additur, Gloria Patri, in laudem S. Trinitatis, quæ tandem misit eum in terras. Repetitur demum à capite Responsorium quia, vt inquit Gemma lib. 3. c. 1. iterum Aduentus Domini à fidelibus expectatur. Repetitio sit à remotiori, deinde à minus remoto; & demum à propinquiori: quia Patres primi temporis remotiores fuerunt ab Aduentu Christi quam recentiores, Mich. Timoth. in Spec. ordinan. tract. 6. part. 5. cap. 4.

3 Reliquorum Responsoriorum dicitur auctor S. Gregorius, & mentio est eorumdem, sed ordine paulum diuerso, apud Amalat. loco citato cetera cum eodem Amal. concordant, præter Lectiones.

4 In Dominica tertia mutatur Invitatorium, quod concordant cum Capitulo

Vesperarum, & Laudum, ad excitandos animos erga Christum venientem, & congruentius nunc mutatur in Dominica tertia, quam in Feria 4. quatuor temporum, vt ante Pium Quintum fiebat.

5 S. Hilar. in libro officiorum citatus à Bernone de quibusdam ad Missam spect. c.4. notat, in tribus Dominicis Aduentus significari Trinum Christi aduentum ad ficulneam instructuosam, venit enim ante legem per naturalem hominis intellectum, venit sub lege, cum ipsa lege, venit vltimò per gratiam. Hæc ille.

6 De quatuor temporibus Aduentus, sicut etiam de alijs in Vere, Æstate, & Autumno, satis, superque diximus prior Tomo. Officium est feriale cum Precibus, exceptis Temporibus Pentecostes; & appellatæ sunt Feriæ maiores in recognitione Breuiarij, vt diximus Sectione tertia c.6.n.2. pag.23.

De Antiphonis maioribus Aduentus. Cap. II.

Antiphonæ maiores in aduentu dicuntur eæ, quæ per septem dies ante Natiuitatem Domini recitantur. incipientes ab, O, quæ maiores alijs sunt, quia duplicantur. De his quærentur quatuor: &

1 Primò: Cur ad Magnificat recitantur? nam ad Laudes congruentius videbantur recitari posse, ad Canticum Zachariæ, quod fuit cantatum de Aduentu Messia Respondet tamen Amalar. de Ord. Antiphon. cap. 13. eas spectare magis ad Beatam Virginem, quàm ad Zachariam. addit Duran. lib. 6. cap. 11. quin Christus expectabatur ad Vesperam mundi, ideo dicuntur in Vesperis, ad Magnificat.

2 Cur duplicantur? ad explicanda iterata suspiria Sanctorum Patrum, Dur. loco citato.

3 Cur septem? Ad litteram, vt per Octauam ante Natiuitatem Domini accedamur erga Christum venturum, admirantes potiùs, quàm vocâtes Saluatorem,

qui iam venit. nam illud, O, admirantis est magis, quam vocantis, ex Amalar. loco citato. Mysticè quoque septenarius numerus significat in Christo septiformem Spiritus sancti gratiam, & septem humani generis miseras, quas ex Antiphonis haustas recenset Duran. loco cit. quarum causa, inquit, egeamus Doctor contra ignorantiam, Redemptore à penis æternis, Liberatore à seruitute diaboli, Eductore à consuetudine peccati, Illuminatore tenebrarum nostrarum, Saluatore ad reducidos exules in patriam, tum Gentes, vt in sexta Antiphona, tum Iudæos, vt in septima.

4 Quis ordo inter easdem? Amalar. loco citato eas enumerat iuxta Antiphonarium Matense, & innuit, ordine diuerso à Romanis recitari. Ordo noster est apud Gemmam lib. 3. cap. 5. & ab eodem auctore sic explicatur; vt in prima Antiphona dicatur Christus, Sapientia, qui venit in spiritu sapientiæ. In secunda, Adonai, quod nomen Moyfi indicauit Deus, qui legem dedit; & venit nos redimere per spiritum intellectus. In tertia, Radix Iesse in signum populorum, hoc est, in signum Crucis, & liberare nos venit in spiritu consilij. In quarta, Clavis David, qui cælum iustis aperit, & infernum claudit in spiritu fortitudinis. In quinta, Oriens, qui nos illuminat spiritu scientiæ. In sexta, Rex gentium, & lapis angularis qui saluat omnes per spiritum pietatis. In septima, Emmanuel, qui venit non sine spiritu timoris, dans cunctis charismata amoris. Hæc ille salsus. Est igitur hic numerus septenarius ex Isa. 11. desumptus.

5 Præcedunt has Antiphonas aliæ ad Laudes, quasi præparatoriæ ad maiores, de quibus Amalar. lib. 4. cap. 30. vt renouemur, ait, paulo ante Natiuitatem. Habebantur de his in Breuiarijs antiquioribus quædam Tabulæ Parisienses, cum hac Rubrica; vt scilicet, si Festum occurreret; completis omnibus de Festo, rursus dicerentur Laudes cum his Antiphonis, & Psalmis ferjalibus, quæ Tabulæ à Pio Quinto mutatæ sunt in Ru-

Rubricam commodiorem, qua quinque Ferie complentur, & quæ in die S. Thomæ occurrunt, in Sabbato collocantur.

6 Tres aliæ Antiphonæ sunt priuilegiatæ in his diebus. Prima est, *Expectetur*, quæ semper in Sabbato dicenda est quarto loco (quod & antiqui obseruauerunt) vt conuincitur Cantico Sabbatino, de quo sumpta est, & bene quadrat Aduentui Domini. Altera est, *Nolite timere*, quæ die 21. Mensis Decembris semper est ponenda, siue sit Festum Sancti Thomæ, siue Dominica; ne enunciatur falsum extra quintum diem ante Natiuitatem. Hæc ante Pium V. dicebatur ter cum. *Gloria Patri*, ex instituto Fratrum Minorum, non Romano; & ideò ritus ille fuit abrogatus. Tertia est, *Ecce completa sunt*; quæ ultimo die dicitur ante Vigiliam Natiuit. ex Tabulis Parisiensibus, Radulpho antiquioribus, quas ille citat, & excludit, *propof. 16.* Congruit autem diei, vt ex verbis eiusdem Antiphonæ constat.

7 Concessit Hispanis Gregor. XIII. vt anticipent prædictas Antiphonas in die 16. Decembris, qua die 17. celebrant Festum Expectationis parris Beatæ Virg. At, quid, quando dies 16. est Dominica? eo anno omittuntur Antiphonæ Ferie 2. ea ratione, quæ in vniuersali Ecclesia omittuntur Antiphonæ illius Ferie, in qua occurrit Festum S. Thomæ, quando Vigilia Natiuitatis occurrit in Dominica, cuius Antiphonæ dicuntur in Sabbato.

8 Et quando alicubi contingit reponi has Antiphonas in Feria diuersa ab ea, cui sunt assignatæ, Antiphona 4. ea erit, quæ conformis est Cantico recitando, sicuti præscribitur de Antiphona: *Expectetur*: reservata Sabbato.

De Dominica quarta Aduentus.

Cap. III.

1 Contingit non legi in officio, Dominica 4. Euangelium, quod ideo saltem in præcedenti Sabbato legitur: puta, quando in hac Dominica occurrit Vi-

gilia Natiuitatis, & eo anno omittuntur Antiphonæ ad Laudes, quæ occurrunt in die Sancti Thomæ, vt in Sabbato quatuor Temporum ponantur Antiphonæ Dominicæ quartæ, quæ omitti non debent. quod affirmat Microl. *cap. 33.* & approbat indagator Romanorum Rituū Radulphus *propof. 16.* qui appellat ibidem supercrefcentia ea, quæ habentur in Breuiario post Dominicā 4. quia in breuiori tempore Aduentus omittuntur.

2 Et licet in prædicto casu Antiphona quarta Dominicæ omittatur, cuius loco dicitur Antiphona: *Expectetur*: eadem tamen quarto loco resumitur in Vigilia Natiuitatis, ne officium huius Dominicæ vlllo modo pereat.

De Vigilia Natiuitatis Domini.

Cap. IV.

1 SI Vigilia venerit in Sabbato vice Psalms, *Iubilare*, in Nocturno, dicitur Psalmus, *Bonum est*; ne ille bis dicatur, ad Matutinum, & Laudes; & neque hic omittatur in officio.

2 Antiphonæ ad Laudes: *Iudæa, & Ierusalem, &c.* habentur apud Rupert. *lib. 3. cap. 12.*

3 Ritus officij à Laudibus est Duplex, non ante annum 1521. in Breuiar. impressis, at erat etiam in antiquis M.S. duplex; & cum Vigilia sit illius Festi, quod est initium salutis nostræ, iure merito, cū exultatione est celebranda. Est igitur officium partim feriale, quia Vigilia est; partim festiuum, iuxta illud; *Leuate capita vestra, &c.* & vt officium Prima sit solemne, in quo est annuncianda Natiuitas Saluatoris cum solemni Lectione Martyrologij.

4 Legitur Martyrologium cum maiori, quàm aliàs, solemnitate; qua in re quifque abundat in ritu suo: illud est commune ferè omnibus, vt genua flectamus excepto lectore, ad ea verba: *In Bethleem Iudæ, &c.* vsque ad ea: *secundum carnem*; ea ratione, qua ad Missam genuflectimus in Symbolo ad ea: *Et incarnatus est*; & in vltimo Euangelio ad ea: *Verbum caro factum*

factum est. Humiliato namque Deo, & nos usque ad terram profundius solito humiliari decet. quod & additum est in postrema Martyrologij recognitione.

§ Ad Nonam inclusivè desinit Aduentus, & cessat Vers. *Angelus Domini, &c.*

De Natali Domini. Cap. V.

1 **L**ectiones Isaie hac nocte leguntur sine titulo; ea fortè ratione, qua Hugo docet *lib. 2. cap. 3.* Capitula legi sine titulo, quando scitur Auctor; & Isaías in toto Aduentu lectus est, ita ut pateat eius nomen. Dicerem cum P. Ruiz, iam non per Prophetas, sed in Filio Deum loqui.

2 Responsoría videntur vagari; sed ait Amalar. *de Ord. Antiph. cap. 15.* quem sequitur Gemma *lib. 3. cap. 9.* esse Xenia, quæ deferuntur partim Puero nato, partim Deiparæ. In primo verò Responso additur, *Gloria Patri*, in gratiarum actionem de tanto beneficio, Gemma *cap. 7.*

3 In tertio Nocturno multiplicatur, *Alleluia*, ad Antiphonas; quia, ut aliàs diximus, tertium Nocturnum significat tempus gratiæ post legem; in quo significari debet lætitiæ per Christum natum nobis communicata, Amalar. *lib. 4. cap. 31.*

4 Diuiditur Matutinum à Laudibus, & inter vtrumque cantatur Missa, ex Micr. *cap. 34.* & Gemma *lib. 3. cap. 10. lib. 4. cap. 117.* qui ritus videretur habuisse ortum post Ordin. Rom. in quo prima Missa celebratur, expletis Vigilijs, idest, Nocturnis, & Matutinis, idest, Laudibus (hoc enim nomine vocabatur Laudes) nisi dicamus fuisse peculiarem hunc ritum Cappellæ Pontificiæ, quæ eadem nocte tres Ecclesias, S. Mariæ Maioris, S. Anastasiæ, & S. Petri visitabat, & Missas solemnes celebrabat. quidquid sit, cum Laudes pertineant ad diem potius, quàm ad noctem, & prima Missa sit noctis, non diei, congruè præscriptum est, ut ea canteretur ante Laudes, & post Hymnum, *Te Deum*, Gemma *d. cap. 117.* Dixi; Canteretur, contra eos, qui volunt posse dici Missam pri-

mam separatim ab officio, & alijs Missis, de nocte, in Oratorijs, & locis priuatis ex quadam deuotione, quæ mihi non probatur, cum ea dicatur in ordine ad Officium noctis inter Matutinum, & laudes cantandas. Vide in 1. Tom. quæ diximus de tribus Missis *par. 4. tit. 3. num. 3. 4. 6.*

§ Laudes sequuntur Missam primam de æterna generatione, quæ prius extitit ante omnem creaturam, quæ Deum laudare potuerit, Duran. *lib. 6. cap. 13.* & in prima Antiphona quasi choream ducimus, ijs verbis: *Quem vidistis Pastores, &c.* Duran. *ibidem*, quam Antiphonam non videtur nouisse Amalarius, qui *de Ord. Antiph. cap. 15.* incipit ab ea, *Genuit puerpera Regem.*

6 Prima summo mane dicta, cantatur altera Missa. Antiquiores aliqui ante Primam immèdiatè post Laudes cantabant secundam Missam, ex Gemma *lib. 3. cap. 11.* at S. Antoninus *3. par. Summ. tit. 13. cap. 6. §. 4.* cum Palud. *in 4. dist. 13. quest. 2. art. 2. concl. 2.* refert de generali consuetudine, Missam secundam ante Primam Horam Canonicam celebrari solitam; nisi eos explicemus cum Francol. *de temp. hor. can. 1. par. cap. 16. num. 6.* non loqui de ritu Ecclesiarum Urbis. Addit ibidem Francol. ideo Primam ante horam consuetam speciali lege recitari, ut Missa secunda in Aurora cantari queat. Neque enim debet vnumquam Missa cantari sine præparatione Chori ad illam per aliquam Horam Canonicam, ut *ibidem* auctor idem fuse probat, & exemplis confirmat. Neque dicas, sufficere Laudes ante Missam secundam; cum quia non debent diuidi à Nocturnis, nisi quantum Missa prima occupat temporis; quod intercedit, cum sint vnica Hora, ut notat Nauar. *de Orat. cap. 3. num. 18.* tum quia à Laudibus ad auroram, in qua secunda Missa cantatur, multum adhuc superest temporis, ut nequeat congruenter sequi secunda Missa. Post Tertiam Horam Missa tertia conuenit cantari, ut in Festis. Nihil est præterea in officio notandum, nisi quòd Antiphonæ in secundis Vesperis, *Tecum principium*, sunt priuilegia-

ca, vt numquam omittantur infra Octauam; & de his est mentio apud Amalar. *de Ordin. Antiphon. cap. 16.* Vt nimirum fiat de Octaua Natiu. præter morè aliarum Octauarum de Sanctis, & non per solam commemorationem de eadem; & eo magis, quia intra eandem Octauam admittuntur quotidie Festa SS. quæ ab Octauis Epiphaniæ, Pascatis, Pentecostis, & Corporis Christi vel omninò excluduntur, vel parè in ijs admittuntur.

De Festis infra Octauam Natiuitatis Domini. Cap. VI.

1 Cuius classis erit S. Stephani Festum? Andreas Castaldus in *Ceremon. Cler. Reg. lib. 3. cap. 5. num. 1.* innuit esse primæ classis, Mihi placet, vt dicatur secundæ Classis; tum quia sequens Festum S. Ioan. non est, nisi secundæ classis, vt aliorum Apostolorum; tum quia Stephanus, & Laurentius in martyrio, officio, Octaua, sepulchro sunt pares; concordant in tertia Antiphona ad Laudes, & in Oratione duplici, altera in Festo, altera in die Octaua, ex quibus sequitur, quòd hæc Sanctorum Festa cederent occurrenti Festo primæ Classis. Habent priuilegium non commune alijs Festis 2. Classis, quod de die infra Octauam eorum fit commemoratio in Festis eorumdem, vt habetur in Breuiario.

2 Antiphonæ Festi huius, & duorum sequentium sunt Gallicæ, ex Radulph. *propof. 12.* & Lectiones primi Nocturni de Sancto Stephano habentur etiam in Ord. Romano. Reliquum officium tribuitur Alcuino ab Auctore Ligni Vitæ *lib. 5.* & à Schultingio. officium S. Ioan. à S. Gregorio compositum asserit Schultingius. Duplicia sunt hæc duo Festa, apud Dur. *lib. 7.* Orationes Missarum habentur in Sacrament. Greg. *Introitus &c.* in Antiphonario eiusdem: vbi & Festi sequentis Missa.

3 In Festo SS. Innocentium non dicitur, *Te Deum*, quod lætitiâ sonat, quia descenderunt in Limbum, ait Microl. *c. 36.* sed non placet, quia Ioan. Baptista item

descendit in Limbum, in cuius tamen Decollatione dicitur, *Te Deum*: potius ob lacrymas Matrum, ait Amalar. *lib. 1. cap. 41.* In Dominica vero, & in die Octaua dicitur; quia in Dominica lætitiâ Resurrectionis Domini excellit super omnem lacrymam; & dies Octaua beatitudinem significat, vt alibi diximus.

4 Tertium hoc Festum puto item esse secundæ classis, cui datur Octaua; & de his Octauis Amalar. *lib. 4. cap. 37.* meminit; immò verò in Oct. Innocent. S. August. duos habuit sermones, vt scribit Possidius officium erat Semiduplex. Duran. *suprà* Pius V. decreuit fieri Duplex. Officium à S. Gregorio, ait Schultingius.

5 Quid agendum, quando Festum ex tribus prædictis erit Patronus loci, seu Titulus Ecclesiæ? Respondeo, in secundis Vesperis Natiuitatis, etiam in Ecclesia propria Sancti Stephani, idem fieri, quod in vniuersali Ecclesia; quia in pari prima classe maius est Festum Christi, quàm Stephani, & ideo habet integras Vesperas utrasque.

6 Inter eadem verò Festa seruetur Rubricæ generales, vt Vesperæ primæ, & secundæ sint de digniori Festo, id est, primæ Classis, & Patroni, seu Titularis, cum commemor. minis digni, & item de Octaua Natiuitatis, cuius etiam Antiphonæ ad Vesperas semper recitantur, vt serui cedant Domino medietatem Vesperarum, qui venit Vergente mundi Vespere pro salute nostra. Ad Laudes verò non fit commemoratio de die infra Octauam aliam, excepta Natiuitatis Octaua, de qua fit semper commemoratio, vt in Rubr. generalibus, & nos *suprà, Sect. 3.*

7 Si Titulus Ecclesiæ (non Altaris maioris) fuerit Innocentium, erit consequenter primæ Classis, & eo casu non negarem posse dici, *Te Deum*, in officio, & concederem rubeum colorem cum suis consequentijs in Missa: quia, si hæc conceduntur ratione Dominicæ, in qua non est dolendum; cur dolemus in Festo Titularis Ecclesiæ solemnè? eo prorsus modo, quo cõceditur in Missa, *Credo*, S. Ioanni Baptistæ, si in Dominica venerit, & quan-

quando celebratur in propria Ecclesia: quod idem dicitur in Festo S. Laurentij; ergo æqualia sũnt, fieri Festum in Dominica, & fieri in propria Ecclesia.

8 Hymni Innocentum de nouo fuerunt additi, licet eorum auctor sit antiquus. Vide tit. de Hymnis, pagina 56.

9 Quæ diximus de prædictis, quando sunt Titulares Ecclesiarum, valent etiã de sequentibus Festis, S. Thomæ Cantuar. & S. Siluestri: quibus tamen hodie negatur Octaua, In secundis Vesp. S. Siluestri Antiphonæ, *Tecum principium*, non habent amplius locum; terminatæ in primis Vesperis eiusdem. ergo sumendæ erunt de communi Confess. Pont. & fit commemoratio Circumcisionis.

10 De Dominica infra Oct. Natiuitatis Rubrica clara est. quod si tota Octaua, vt in quibusdam Ecclesijs vidi, impedita sit Festis Duplicibus, de eadem fiat commemoratio, eo prorsus die, quo vniuersalis Ecclesia facit de eadem Dominica officium, vel commemoratione. Officium verò Dominicæ, si ea occurrat in Festo S. Siluestri, non deperit, quia Lect. primi, & secundi nocturni in præcedenti Sabbato leguntur. Vide cultum Dominicæ diei, qui non perit.

11 Occurrit in Vrbe N. Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis in Festo SS. Innocentium: quæsitum est à me, qualiter officij recitandum erit? Respondi; ex vi Rubricarum, in primis Vesperis post Antiphonas, & Psalmos de Natiuitate, Capitulum cum reliquis dici debere de Dedicacione, & cum commemoratione S. Io. cuius Festum est duplex 2. classis, & Natiuitatis Domini, quæ numquam omittitur. de S. Stephano nihil, quia de die infra Octauam nihil fit in Festo primæ classis. In Laudibus, & Missa de Dedicacione fit tantum commemoratio de Natiuitate. In secundis Vesperis Antiphonæ, & Psalmi de Natiuitate, Capitulum, Hymnus, &c. de Dedicacione; commemoratio de sequenti Festo S. Thomæ vel Dominica, & de Natiuitate; non de diebus infra Octauas SS. Stephani, & Io. ex Rubr. de Commemorationibus num. 4. in fine. Non

fit Octaua de Dedicacione, quia prohibita est in postrema recognitione Breuiarij. Festum Innocentum regulariter celebrandum erit in die octaua eorundem; & quia de iisdem non fit eo casu octaua, poterit dici, *Te Deum*, cum consequentibus, vnã cum Ecclesia vniuersali: & interim nulla fiet de ijs commemoratio infra octauam Natiuitatis; quia nondum celebratum fuit festum. Sed eo anno, quo Festum hoc occurrit in Feria V. celebrabitur in Sabbato sequenti, quod eo casu erit dies infra Octauam Natiuitatis; intra quam fit de duplici, & præsertim secundæ classis, etiam translato. eo autem anno, quo occurrit in Sabbato, tunc celebrabitur in Feria secunda sequenti; quia de duobus Festis translatis, Innocentum, & Sancti Thomæ, de digniori prius est recitandum officium; & Festum Sancti Thomæ celebrabitur prima die non impedita post Octauam Epiphaniæ, ex vulgatis Rubricis.

12 Circumcisionis Festum de Christo recens est, vt alibi docuimus, tomo primo. Antiphonæ probant esse de B. Virg. Festum, *O admirabile commercium*; quas commemorat. Amalar. lib. 4. cap. 32. Oratio confirmat, *Deus, qui salutis æternæ*: de qua Microl. loco citato. officium enim Missæ, licet habeatur in Antiphonario Gregor. est tamen posterius S. Gregorio, vt *ibidem* Pamelius probat. In secundis Vesperis non fit commemoratio de diebus infra Octauas SS. Ioannis, & Innocentum, quia de his non fit officium die sequenti, vt dicitur in Rubr. de Commemorat. 9. num. 6.

13 In secundis etiam Vesperis Octauæ S. Ioannis cõcurrentibus cum primis Vesperis Oct. Innocentum, fit tantum commemoratio de Innocentibus, vt integræ Vesperæ sint de digniori, ex Rubric. de Concurrentia officij 11. num. 2.

14 Erant hæ tres octauæ Semidupl. in Breu. 1550. edito: Dupl. à Pio V. qui addidit omnes Lectiones. Oratio Sancti Stephani est Ambrosiana.

De Epiphania Domini. Cap. VII.

1 **V**igilia Epiphanię habet officium Semiduplex, quod nuper expressum est in Breuiario, licet exclusio Precũ ad Primam erat sufficiens indicium ritus Semiduplex: si occurrat in hac Vigilia Festum Duplex, fit de Vigilia commemoratio tantum, cum 9. lect. de Homilia Vigilę: quia duplici officio occurrenti eodem die cedit Semiduplex. De Duplici translato non fit in ea, quia est officium 9. lectionum, cui etiam Dominica cedit, si occurrat in ea Festum Semiduplex, transfertur hoc post Octauam Epiphanię, eadem de causa; & quia est longę superior, quã Feria 6. post Oct. Ascensionis; quippè quę habet Euangelium proprium, æquiparatur in multis Vigilę Natiu. Domini, vt in Rubr. de Vigilis num. 2. & 5. quod si fuit concessum Hispanis à Greg. XIII. posse in hac Vigilia fieri officium de S. Thom. Cantuar. ob Festum translationis Sancti Iacobi, est singulare priuilegium, non lex.

2 Antiphonę; *Ante luciferum genitus*; habentur apud Amalar. de ord. Antiph. cap. 23. Quarta Antiphona: *Maria, & flumina, &c.* non visa est aliquibus ad rem præsentem: sed meminerit duorum miraculorum in aquis Baptismi Christi, & in Cana ad nuptias, de quibus in Hym. no, & in Antiphona ad, *Magnificat.*

3 Matutinum incipitur ex abrupto ab Antiphona, & Psalmo; quia, visa stella, statim venerunt Magi, nullo nuncio, non loquente. Durand. lib. 6. cap. 16. omititur etiam Inuitatorium, ad detestandam fraudulentam Herodis inuitationem ad Christum adorandum, Alcuin. in Epiph. tum etiam, quia Psalmus, *Venite*, dicens est in tertio Nocturno: Hymnus etiam non cantatur primo die, quia perfectorum est cantare Hymnos: conuersio verò Gentium in solis Magis perfecta non erat. Durand. *ibidem.*

4 Infra Octauam verò dicitur Inuitatorium nomine Magorum alios inuitantium ad adorandum Christum, Durand. *ibidem.*

5 Psalmi apud Alcuinum habentur, excepto, quod Psal. *Deus noster refugium, & virtus*; nunc cantatur in primo Nocturno secundum ordinem Psalterij, qui aliàs cantabatur in tertio. Vnde & hodie retinet Antiphonam cum, *Alleluia*, qui est ritus tertij Nocturni, vt diximus in Natiuitate Domini, sup. cap. 5. num. 3. & vsque ad tempora Io. Beletli perseuerauit; sed præposterè, ait Alcuinus. restitutus est igitur Nocturno primo secundum ritum Romanum, teste Durando loco citato. Item Psalmus, *Venite*, qui ex Gemma lib. 3. c. 20. cantabatur in fine secundi Nocturni, nunc in principio tertij dicitur, docente Durando; & cum peculiari Antiphonę repetitione; ad indicandũ, quod in tempore gratiæ per tertium Nocturnum significato, inuitata est Ecclesia de Gentibus per Magos, & stellam; repetita idè Antiphona sæpius, *Venite adoremus*, vt confluant vndique omnes. Cantatur autem hic Psalmus vel à duobus Cantoribus, vel meliùs à quatuor, duobus hinc inde alternatim cantantibus versus, & Choro semper Antiphona repetente.

6 Infra Octauam pro Psalmo *Venite*, alius substituitur, ne idem Psalmus bis dicatur; in Inuitatorio, & in tertio Nocturno. Psalmi desumuntur è Ferijs 2. 3. 4. 5. 6. sed plures è Feria sexta, fortasse, quia in hac eadem Feria Magi adorauerunt Christum, vt innuimus Tomo 1. part. 4. tit. 3. num. 15.

7 Hymnus ad Laudes à Pio V. mutatus; erat enim antiquus ab Hymno Natalis Domini desumptus; *Enixa puerpera Regem, &c.*

8 De Dominica infra Octauam Epiphanię, quando Epiphania occurrit in Dominica, fit in Sabbato præcedenti die Octauam. Sed quæritur, cur in ipsamet die Octaua; quæ occurrit in Dominica, non fit de Octaua Epiphanię cum commemoratione Dominicę primæ post Epiphaniam? Fieret eam (vt in duplicibus per annum occurrentibus in Dominica) vtrisque satis. Coniicio ego hanc esse causam; scilicet, ne ordine peruerso
vitæ

vita Christi, quæ ab Ecclesia repræsentatur in officio diuino per totum annum, Christus legatur trigésimum annū agens, antequam repræsentetur duodennis, ætatis, inquam, annorum duodecim. nam, si in die Octaua, quæ habet Euangelium de Baptismo Christi, fieret commemoratio de Dominica prima post Epiphaniam, quæ habet Euangelium de Christo duodenne, inter Doctores Dei causam agente; tam in officio, quam in Missa legeretur prius Euangelium de die Octaua, quam de Dominica; quod esset inconueniens, & ordo peruersus. Fiat ergo officium de Dominica in Sabbato, in qua Christus est duodennis; deinde sequenti die fiat de die Octaua, in qua est tricennarius; & ordo seruabitur historicus vite Christi: qui ritus habetur in Breuiario M.S. anni 1300. Perusinae Sacristie.

9 Adhuc quæritur, & casus accidit, si Patronus loci incidat in Sabbatum in quo faciendum est officium de prædicta Dominica prima; An officium Dominicæ anticipandum erit Feria sexta, quod aliqui scripsere? Ego respondi, non esse anticipandum; quia in Sabbato sufficit, fieri commemorationem de Dominica prima cum Homilia pro nona Lectione; argumento à simili, quod, quando Dominica 23. post Pentecost. non habet propriam sedem in Dominica, neque Feriam in tota præcedenti Hebdomada, in qua possit poni offic. Domin. 23. eo casu in officio nouem Lectionum in Sabbato, fit commemoratio de Dominica 23. cum nona Lectione, vt expressè habet Rubricæ de Dominicis num. 4. in fine. ergo & eodem modo satis est, si fiat hoc loco. In secundis autem Vesp. prædicti Patroni concurrentibus cum die Octaua Epiphaniæ, fit commemoratio tantum de die Octaua, vt in Rubr. de Concurr. Offic. num. 2. quæ verò dicimus de Patrono, eadem dicito de Titulari Ecclesia, vel eiusdem Dedicatione, ex Rubr. 11. n. 7.

10 Lectiones Epistolæ primæ ad Corinthios, ex decreto Gelasij, ponuntur in Dominica ipsa prima post Epiph. non in officio Dominicæ, si fiat in Sabbato, quia

initia librorum Scripture, quoad eius fieri potest, magè congruunt diei Dominicæ, quæ est initium Hebdomadæ; & hoc in vsu fuisse, vt à die Natiuitatis legatur Apostolus, tradit Ruper. lib. 4. de diuin. offic. cap. 6.

11 Dies Octaua Epiphaniæ de Baptismo Christi est, Amalar. lib. 4. cap. 34. & antiquum officium de Baptismo erat; nunc autem Euangelium tantum habetur. Semiduplex erat officium in Breuiar. edito Venetis Anno 1521. nunc est Duplex.

12 Quando Epiphania Domini occurrat in Feria tertia, accidit in Sabbato ad Vesperas, quod pro commemoratione Epiphaniæ dicitur Antiphona, *Omnes de Saba venient*: Et in hoc casu mutatur Versus, ne eadem Antiphona cum Versu sit idem. Dicitur autè Versus de Laudibus Epiphaniæ, *Adorate Deum*, &c. si occurrit Feria 2. in primis Vesperis diei Octauæ, pro commemoratione Dominicæ dicitur Antiphona: *Fili*, &c. cum Vers. *Omnes de Saba*.

De Dominicis post Octauam Epiphaniæ. Cap. VIII.

1 **D**ominicæ post Epiphaniam vsque ad Septuagesimam, vel ad summum sex, vel ad minimum vna, esse possunt; & idè positum est officium sex Dominicarum. Quod propior est, vel remotior Septuagesima, quæ à Pascatis mobilitate pendet, eò plures, vel pauciores sunt Dominicæ in hoc tempus. quæ supersunt, transferuntur post 23. Domin. post Pentecostem. qua de re nos egimus supra Sect. 3. cap. 5. pag. 24.

2 De Dominica secunda post Epiphaniam semper fit officium ante Septuagesimam, saltem in Sabbato præcedente eadem Septuagesimam; vel in die prima post Octauam Epiphaniæ, Microl. cap. 41. translato, si opus est, Festo Semiduplici; & hoc duplici de causa. Primo, vt ordine historico seruato de Vita Christi, legatur, post eiusdem Baptismum, primum miraculum in Cana Galileæ factum, antequam quidquam aliud in sequen-

quentibus Dominicis de eo narretur. Secundo, ut officium, & Responsorium Dominicarum post Epiphaniam semel dicantur suo proprio tempore, nec omitantur omnino. De quibus Responsorij est Psalmis meminit Amalar. de Ord. Antiph. cap. 27.

3 Dices: in predicto casu, quodnam Semiduplex erit transferendum, ut eo die fiat de Dominica secunda post Epiphaniam? Respondeo, in Ecclesia vniuersali Festum S. Hylarij transferendum erit in diem 23. Ianuarij, quidquid alij notant in Calendarijs, S. Hilario parceres; quia in Rubrica propria dicitur: *Prima die post Octauam*. Videbatur tamen parcendum S. Hilario, qui in primis Vesperis participare solet de proprio die, in quo obiit, magis, quam S. Paulus Eremita, qui obiit infra Oct. Epiphaniæ; sed verba Rubricæ sunt attendenda simpliciter, quæ generatim posita sunt iustioribus de causis, & præsertim ad faciliorem executionem.

4 Quid si Festa omnia per Hebdomadam sint Duplicia? eo casu erit satis commemorationem fieri Dom. 2. in Sabbato, & omituntur Responsorium de tempore.

5 Si Octaua celebretur in ea Hebdomada? tunc fiat prima die, de Feria, quia dies infra Oct. cedit Semiduplici, ergo & à fortiori etiam huic officio Dom. 2. sed omittendæ tamen erunt Preces cum Suffragijs ratione Octauæ?

6 Epistolæ S. Pauli, quæ non possunt legi in primo Nocturno, seu in feriali officio, infra hoc tempus vsque ad Septuagesimam, eo anno omituntur: quia vnus liber omnium Epistolarum S. Pauli, tanquam vnus auctoris, reputatur; & antiquiores non legebant de Epistolis Pauli, nisi vsque ad eam, quam ille scripsit ad Ephesios, inclusiue.

7 Officium Dominicæ 3. vel 4. vel 5. vel 6. si post Epiphaniam minùs habeat locum, neque item post Pentecostem; de ea, quæ locum vllibi non habet, fiat officium in Sabbato, vel in alia Feria præcedenti, non ad libitum, sed impedito Sab-

bato ob Festum nouem Lectionum; & non trium B. Virginis: vel fiat commemoratio saltem in Sabbato, ne prorsus omittatur, ut in Rubr. de Dominicis numero 5. quæ remittit nos ad formam datam in num. 4. ibidem. Quod si in Feria prædicta fiat de Festo Semiduplici translato, satis erit, quòd in Sabbato fiat commemoratio Dominicæ, ut supra, ne translatum semiduplex sine necessitate adhuc ultra transferatur, ut decretum est in postrema recognitione Urbana Breuiarij; nulla enim est necessitas, quando saltem in Domin. 2. dicta sunt Responsorium de tempore.

8 Dominicæ sextæ officium cum suo Euangelio est de nouo iure Pij V. in qua antiquiores reperebant officium Dominicæ quintæ post Epiphaniam.

De Septuagesima, & Dominicis sequentibus. Cap. I X.

1 **D**Eponitur in Septuagesima, *Alleluia*, bis eo cantato, & repetito in fine primarum Vesper. Dominicæ, ex Decreto Alex. II. ut ait Microl. cap. 47. & Baron. Ann. 1073. qui ritus in Martyrologio ad Primam pronuntiatur; & deponitur cum reduplicatione ad maiorem significationem, & emphasim.

2 *Alleluia*, significat Christum, sine quo nunc representatur genus humanum, ob peccatum Adæ, de quo fit mentio principalis in Septuagesima, Rupert. lib. 4. cap. 5.

3 Pro, *Alleluia*, dicimus humiliori Latina lingua, *Laus tibi Domine*, &c. ex Alcuino; quia tempori congruit humilitas ob memoriã in peccati originalis. à Musicis pro, *Alleluia*, dicitur. *In æternum*, Io. Belet. de diuin. offic. cap. 79. sed à recitantis officium omittitur, *Alleluia*, in Antiphonis, vbi est, & eius loco nihil dicitur.

4 Inuitatorium, *Præoccupemus*: anticipatur in Septuagesima à Pio V. cum sit eiusdem rationis cum sequentibus Dominicis.

5 Lectiones de Genesi, ex decreto Gelasij,

lasi, & Ord. Romano. Responsorialia de eadem Genesi recitari iussit Alexand. II. ex Microl. loco citato, amotis alijs, quæ dicebantur cum *Allel.* cum non deceat (inquit Leo IX. de consecr. dist. 1. *Hiduo*) cantare, *Alleluia.* quando recolimus primi hominis casum in Lectionibus.

6 In Sexagesima dicuntur Responsorialia de Historia Noe, ex decreto Gregor. VII. teste Radulph. *propof.* 16. cum antea ex decreto Alex. II. repererentur Responsorialia Septuagesimæ. Collecta Sexagesimæ non impedit commemorationem communem de Sancto Paulo in officio. Vide in Tomo 1. de Sexag. pag. 230. nu. 15.

7 In Quinquagesima Respons. de Abraham dici iussit Gregor. VII. ex Radulpho loco citato.

8 Datae sunt Antiphonæ propriae ad *Magnificat*, serè omnibus Ferijs Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ; de quibus antiqui nihil dicunt. Si Antiphonas spectes, eæ propriae sūt; quia hæ Feriæ non sunt ita communes, vt aliæ per annum; neque ita propriae, vel Feriæ Aduentus, & Quadragesimæ, quarum Antiphonæ numquam omittuntur. si Ferias attendas, in Feria 6. nulla est Antiphona; quia saltem de S. Maria in Sabato fit in Vesp. à Capitulo. In Feria quinta Sexagesimæ, & item sexta in anno bissextili, dicuntur Antiphonæ, quæ in præcedentibus Ferijs fuerunt omisæ, si occurrat fieri de Sancto in iisdem; vel certè de Psalterio sumuntur; non autem de Ferijs Septuagesimæ, quarum Antiphonæ, si omittantur ob Festa Sanctorum, non resumuntur in sequenti Hebdomada: quod perperam scripsere aliqui in Calendarijs Ecclesiarum particularium: neque Rubrica de his Antiphonis posita ante Feriam V. Sexagesimæ se extendit vltra suam Hebdomadam. si verò numerum obserues Antiphonarum, mysterij aliquid fortasse inest, tum quia nouem eæ sunt omnes: tum quia inter eas certus quidam est gradus, non nisi congruus (ex maiorum saltem auctoritate, qui eas decreuerunt) vt nimirum quatuor Antiphonæ in Vesperis sint assignatæ Ferijs

Septuagesimæ, tres Ferijs Sexagesimæ, duæ Ferijs Quinquagesimæ.

De Feria quarta Cinerum. Cap. X.

1 **E**st priuilegiata hæc Feria, in qua occurrens quodcumque Duplex transfertur, ex Decreto Clemens. VI. Anno 12352. vt ego legi in Martyrologio M. S. antiquo, in Bibliotheca Fortunati Scacchi, Sacri Palatii Sacristæ, de sacris litteris optimè meriti: & habetur in Breuiar. edito Ven. 1549. quia eo die conuenit, vt populus Christianus pœnitentiæ publicæ det indicia.

2 Omnia ergo fiunt, vt in Quadragesima, ait Microl. *cap.* 49. & ad omnes Horas, inquit, *cap.* 50. genuflectimus, hoc est, dicuntur Preces: nam, quia nos augere debemus pensum seruitutis nostræ, præfertim in precibus, ex S. Gregor. relato à Radulph. *propof.* 16. hinc factum est ex eodem Radulph. quòd dicantur his diebus feriales Preces cum officio Psalmorum, Gradualium, & Pœnitentialium.

3 Due Orationes dicuntur quotidie in feriali officio, quarum secūda est Vesperarum propria; quia in Missa due item dicuntur super Populum, altera initio, altera in fine; cuius rei causam dedimus, cum de Missæ sacrificio, tomo priore.

4 Nondum dicuntur Vespere ante comestionem, vt reseruetur prærogatiua Dominicæ sequenti, quæ est caput Quadragesimæ, cuius primæ Vespere dicuntur in Choro ante cœnam; & deinceps idem fit in diebus ferialibus, ex Concil. Cabilon. de consecr. dist. 1. *solent.*

5 Dixi, ante cœnam, quia antiquitus soluebatur ieiunium hora cœnæ in Quadragesima post Vesperas; & licet horam anticipemus, retinemus tamen vocabulum cœnæ, cui benedicimus ea Prece, quæ adhibetur ad cœnam: *Edent pauperes, &c.* vt in fine dicitur Breuiarij, Quia verò non possumus ieiunare diebus, & noctibus, sicuti fecit Christus, ieiunemus saltem vsque ad horas diurnales inclusiuè, hoc est, dictis Vesperis, vt ait Archid. in *cap. solent, de consecr. cit.*

6 Extra

6 Extra Chorum non tenemur ante comestionem recitare Vesperas. quia Concil. Cabilon. intelligitur de publica in Choro recitatione; cui tanren congruū est, vt conformetur in priuata quoque Vesperarum recitatione.

De Dominicis Quadragesimæ.
Cap. XI.

1 **I**nuitatorium Dom. prima, *Non sit vobis vanum, &c.* composuit Amalar. ex. Vnion Auctore Ligni vitæ lib. 5. & ille ipse meminit, de Ord. Antiph. cap. 35. vbi docet tamen se transtulisse hoc Inuitatorium in hanc Domin. à media Quadragesima, in qua ab alijs cantabatur. Primæ Lectiones interrumpunt quidem Lectiones de Genesi; sed indicant fructus pœnitentiæ, ex Durand. lib. 6. cap. 32. Responsoriorum, ex Amalar. de Ord. Antiphon. cap. cit. sunt clauis tituli de conuersatione, & statu totius Quadragesimæ. Oportet enim hoc tempore corrigere mores, ieiunare, plorare, parientes esse, vigilare, pœnitere, eleemosynam dare, quæ omnia in Responsorijs continentur.

2 Frequentatur Psalmus nonagesimus, *Qui habitat, &c.* à quo plures versus hoc tempore desumuntur; quia, inquit Amalar. lib. 4. cap. 19. sumus in his diebus in maiori certamine tentationum; vel inde est, quia malè vsurpauit hunc Psalmum Satanas tentando Christum; contra quæ repetimus eundem in proprio sensu: *Angelis suis mandauit, &c.*

3 Antiphonarum ad Laudes: *Cor mundum, &c.* meminit Amalar. de Ord. Antiph. cap. 36.

4 Cantabatur in diebus nostris Hymnus, *Ad preces nostras*, in secundis Vesperis, qui non erat antiquus, & ratione metri scatebat erroribus; tùm nullum erat Festū, quod quatuor gauderet Hymnis ad primas Vesperas, Nocturnos, Laudes, & secundas Vesperas, præter Dominicas Quadragesimæ; & occupatis Ferijs secundis à Festo Duplici (quando Pascha occurrit die 22. Aprilis) eo Anno numquam recitabatur; quibus omnibus
D. Barth. Gauant. Tom. II.

consideratis in recognitione Breuiarij Clementina, de Breuiario fuit ademptus. De alijs tribus Hymnis diximus; Sect. 5. cap. 6. pag. 54.

5 In Feria secunda sequenti adsunt Capitula propria pro omnibus Horis feriabilibus Quadragesimæ, de quibus mentio est apud Durand. lib. 6. cap. 28.

6 De Quatuor Temporibus nihil fit in officio. Et de his iam diximus Tomo priore.

7 Dominica secunda cur habeat Evangelium Sabbati præcedentis, habes in Tomo priori. Fortè legitur, quia initio Martij transfiguratus est Christus; si Beletio credimus, de diu. offic. cap. 144. Anno Christi vltimo: & in Dominica, hora quarta diei, vt scribit S. Epiph. cit. ab Azor. part. 2. lib. 1. cap. 15. quest. 4. Antiphonæ ad Laudes, *Domine labia mea, &c.* habentur apud Amalar. de Ord. Antiph. cap. 38.

8 Dominica tertia habet easdem Antiphonas ad Laudes, *Fac benigne, &c.* quas recenset idem Amalar. cap. 40.

9 In sequenti Fer. quinta est Oratio singularis de SS. Cosma, & Damiano; quia Statio fit in eorum Ecclesia, quam de dicauit Romæ in Foro Boario Felix IV. ex Rupert. lib. 8. cap. 2. Sed in lib. Sacramentorum S. Gregorij non habetur hæc Collecta; & aliàs diximus à Gregorio II. data esse officia Ferijs quintis Quadragesimæ quis igitur Collectam composuerit, est incertum; cum in lib. cit. Sancti Gregorij I. habeatur Oratio alia cum Secreta, & Post communionem, quarum auctor dicitur Gregorius II. ergo non est Gregoriana, neque Primi, neque Secundi. Non tamen impedit commune Suffragium, de iisdem Sanctis in Ecclesia eorundem, qua de re in tomo 1. pag. 231.

10 Dominica quarta dicitur *Latere*, sicut in Aduentu Dominica tertia, *Gaudete*, quia Missæ harum Dominicarum habent Introitum, *Latere Ierusalem, &c.* *Gaudete in Domino*: & cum lætitiā indicent, Dalmaticis vtuntur ministri in solemnibus Missis; vt alibi diximus.

De Dominica Passionis. Cap. XII.

IN primis Vesperis etiam si sint de Sancto, reguntur Cruces, & imagines, omittuntur Suffragia, seu communes commemorationes Sanctorum, ut ad Christum hoc tempore sit vnicum refugium nostrum, nec de Pace loquimur, quia representatiue moritur ille, & nondum resurrexit, qui deinde dixit, Pax vobis, Durand. lib. 6. cap. 60.

2 Ad Completorium de Tempore, & ad Horas minores (non autem de Sanctis) in Responsorio Breui; item in omnibus Responsorijs omittitur, *Gloria Patri*, Ordo Romanus; sicut etiam in Inuitatorio, ex Concilio Tolet. can. 15. *Gloria Patri*, inquit Concil. in fine Responsoriorum in laetis sequitur, in tristioribus vero repetitur principium: quod ideo fit, ut compagineatur humilitati Christi: omittendo excelsa nostra, eo tempore, quo ipsa Trinitas dehonestatur in persona Christi, ait Alcuinus,

3 In Psalmis tamen nondum tacetur, *Gloria Patri*, quia Psalmi, ut diximus supra, significant opera, & nondum Iudaei operibus, sed linguis tantum, de nece Christi agunt. in triduo vero maioris Hebdomadae remouetur a Psalmis; quia opere compleuerunt Iudaei necem Christi. Hec Durand. lib. 6. cap. 60.

4 Hieremias legitur, ut in Ordin. Rom. & ex decreto Gelasij, ob causam allatam supra Sect. 5. cap. 12. num. 8. pag. 67. De Hymnis diximus eadem Sect. cap. 6.

5 In Fer. 2. sequenti habemus eadem Capitula, quae indicat Durand. cap. 61.

6 In Fer. 5. Antiphonae, ad, *Benedictus*, & *Magnificat*, contra morem praecedentium Feriarum, discordant ab Euangelio Ferie. Quare? tum quia de Passione sunt, congruentissima tempori; tum quia meminisse debes, Feriam hanc non habuisse propriam Euangelium ante tempora Gregorij Secundi, ut dixi cap. preced. num. 9. & licet in alijs praecedentibus Ferijs quintis, addito Euangelio, addita quoque sint, remotis alijs, concordantes Antiphonae; tamen in hac vltima

Feria quinta, addito Euangelio, non sunt mutatae priores Antiphonae; ut antiqui ritus vestigium aliquod remaneret in hanc usque diem.

7 In Sabbato Palmarum Euangelium legitur, quod historicè coniungit pridie Dominicae Palmarum nam ibi dicitur: *In crastinum autem*, &c. qua de re scribit Durand. lib. 6. cap. 66. quod quaedam Ecclesiae hoc idem Euangelium legebant hac die, non omnes. nam aliae, ex Rupert. lib. 5. c. 6. & eodem Durand. ibid. legebant in Sabbato: *Ante sex dies Pasche*; & in Fer. 2. Palmarum, *Cogitauerunt, ut Lazarum interficerent*. quem ritum nostrum, quis non videat aptiorem esse ad mysteria, quae celebramus; & conformior est Breui. & Missalibus M. S. antiquis, & prelo etiam datis, ante Annum 1550.

8 Queritur: An in concursu Festi nouem lectionum cum Dominica Passionis, seu Palmarum, in Responsorio breui Completorii omittendus sit versus: *Gloria Patri*? Et quidem certum est, quod in concursu Festi duplicis non omittitur, ratione cuius Completorium est festiuum, in quo ideo non dicuntur preces, controuersia est de Festo Semiduplici: de quo tamen diximus Sect. 5. cap. 14. nu. 2. quod in secundis Vesp. Dom. Passionis, inchoato festo per commemorationem semiduplicis, ea, quae sequuntur, festiuam censentur. At in primis Vesperis Dom. Passionis, seu Palmarum, Completorium sequens habet magis de ratione Dominicae iam inchoatae in Vesperis, quam de ratione festi iam finiti; & ideo debet omitti versus, *Gloria Patri*. Neque obstant ea, quae in ferè simili casu diximus Sect. 5. c. 6. n. 15. quia aliud est mutare formam glorificationis Trinitatis in fine Hymni Completorii, quae in re nihil deperit officio Dominicae, quod eiusdem sit proprium; Aliud est omittere glorificationem eandem in Responsorio breui, quod est de proprio ritu Dominicae Passionis.

De Dominica Palmarum, & Hebdomada maiore. Cap. XIII.

Euangelium Palmarum cum Homilia in officio legi scribit Micr. c. 52. reli-

religiosa concordant cum antiquis. In Capitulo Nonæ non genuflectitur ad ea: *In nomine Iesus &c.* eadem ratione, quia non genuflectitur in Responsorij ad ea: *& Verbum caro, &c.* neque in versibus Precum sit signum Crucis ad ea: *Deus in adiutorium, &c.* Sunt enim actus proprii, non communes ubique iisdem verbis.

2 In Fer. 3. & 4. nulla Homilia: quia in Missa nullum Euangelium, in qua Passio Christi secundum Marcum, & secundum Lucam legitur. De Ieremia legitur, ut in Dominica præcedenti; quia de Passione Domini proprius scribit.

3 Ferie quintæ discordat officium à Missa, quæ est de Sanctissimo Sacramento.

4 In Horis Canonicis huius tridui celebramus Exequias triduanas mortis Christi, ait Rupert. *lib. 5. c. 24.* sine initio inchoamus Matutinum, Ordo Rom. & Horas item; & sine fine solito imponimus finem; quia Christus moritur, Alpha, & Omega, principium, & finis. Rupert. *ibid. cap. 14. & 25.*

5 Invitatorium omittitur. Ordo Rom. in detestationem invitationis Iudæorum ad Conciliabula contra Christum, Alcuin. *cap. in Cæna Domini.*

6 Quindecim candelæ accenduntur in candelabro triangulari, ad fidem de Sanctissima Trinitate denotandam; quæ tunc vigeat in B. V. Apostolis, & tribus feminis, Mariæ nomine insignitis, ex fo. Bebeth. c. 101. numerus autem candelarum erat nunc apud quosdam, quem universalis Ecclesia recepit, ut in Breu. edito Venet. 1550. habentur. antiquiores enim vel non indicant numerum, in Breu. M. S. vel diuersum numerum, in Ord. Rom. 24. candelarum; vel alium numerum in diuersis locis diuersum. lege Io. Bebeth. *loco cit.* Candelæque debent esse ex cera communi, non alba, ex Cærem. Episcop. *lib. 2. cap. 22.* quia color est obscurus; quindecim conformes, *ibidem*, & in altari sex eiusdem generis ceræ, *ibidem*.

7 Candelabrum triangulare à latere Epistolæ collocandum est, ut in Cærem. *loc. cit.* quia sinistrum cornu altaris est, quod in Missa Hebræos significat, ad

quos primò venit Christus; Iuo Carno. *Serm. de Conuenientia noui, & veteris sacrificij.* Fuerunt enim Apostoli ex Hebræis: nisi velimus in sinistro latere protendi sinistros euentus in Christo.

8 Prima Antiphona est, *Zelus Domus tua, &c.* in Ordine Rom. Psalmi verò, & Antiphonæ finiuntur cum modica deflexione vocis ad distinctionem, ex Directorio Chori antiquo; præsertim, quia non dicitur in fine, *Gloria Patri*, ob causam allatam *supra cap. 12. num. 3. pag. 97.* Signum Crucis adhiberi potest ante Antiphonam, *Zelus domus tua*, ut ante officium fieri solet, ad Verl. *Deus in adiutorium.* ante omnem actum manus pingat Crucem, ait S. Hier. & his præsertim diebus, quibus Crucis vexillum prodit.

9 Ad vnumquemque Psalmum extinguitur vna candela. Amalar. *lib. 4. cap. 22.* vna post aliam; quia Apostoli paulatim defecerunt à Christo, Bebeth. *cap. 101.* Et primo loco extinguitur ea, quæ est vltima in laterè Euangelij, Cærem. Episcop. *loc. cit.* & deinde ab alio latere, & sic successiue, Ordo Rom.

10 In fine Psalmorum cuiuslibet Nocturni dicitur totum secreto, *Pater noster*, quia, inquit Duran. *cap. 72.* de Euangelio est, & Euangelica enuntiatio, fugientibus Apostolis, cessauit: Christus etiam orauit in Passione auctus ab alijs, & valde secreto; Idem *ibidem.* trepidabant Apostoli in precibus, Gemma *lib. 3. cap. 88.*

11 Neque dicitur, *Iube Domine; nec, Tu autem Domine, &c.* Ordo Rom. quæ significant, ut alijs docuimus, euntes ad prædicationem, & ab ea redeuntes; & hoc loco sit explicat Gemma *loc. cit.* ubi etiam addit, non dari benedictionem ante Lectiones, quia pastor recedit fons omnis benedictionis.

12 Lectiones primi Nocturni sunt de Lamentationibus Ieremiæ, ex decreto Gelasij *loco supra cit.* cum de Lectionibus dicuntur Threni, id est, Lamentationes, quæ à Ieremia compositæ fuerunt post dirutam Ierosolymam, & templum eius exutum, Anno mundi 3447. ex Torniello nostro. Threni dicuntur à Bebeth. c. 101.

ob Threnarum montem, vbi animarum lamentationes, quæ illic puniuntur, sapius audiuntur; sed penes eum sit fides. Durand. ab eo accepit, & approbat capite 72.

13 Alphabeto distinguuntur Versus Threnorum, *Aleph, Beth, &c.* quæ & debent dici à Lectore; tum ex more Hebræorum, qui alphabeto vtuntur in Canticis nobilioribus, vt David in *Psal. 33*; & 118. Salomon *Prou. 31*. vbi laudat mulierem fortem: tum ex Hieron. in *Prologo Bibliorum*, quia Versus ipsi in Hebræo codice à characteribus Alphabeti, ordine Alphabetico, incipiunt; tum verò etiam, ex Durand. loco cit. ad increpationem Iudæorum, qui rem notissimam, vt Alphabetum, Passionem Christi negant. Fufius Durand.

14 Terminus Lectionum Fer. 5. vsque ad, *Cogitauit Dominus, &c.* habetur in Ordine Rom. cum exterminatione; inquit idem Ordo, in fine Lectionis: exterminatio verò est ea; *Ierusalem, Convertere, &c.* ex Io. Belet. loco cit. quæ cum geminatione fit; *Ierusalem, Ierusalem*, exemplo Christi, qui *Matt. 23*. hac geminatione vsus est, vt notauit Mich. Timoth. in *diu. offic. quæst. 68. tract. 3.*

15 Lektionen secundi Nocturni ex tractatu S. Augustini, *Exaudi Deus*, habentur in Ord. Romano.

16 Lektionen tertij Nocturni de Apostolo, ex Decr. Gelasij, vt etiam præcedentes, nimirum de Eucharistia 1. Cor. 11. & Responsoria sunt eadem, quæ in antiquis Breuarijs.

17 Antiphonæ ad Laudes cum reliquis concordant cum antiquis nõ dicitur Capitulum, sed tantum Versus, Antiphona cum Cantico Euangelico, *Pater noster*, & Oratio secretò. Hæc in Ord. Romano. *Psal. Miserere, & Oratio, Respice*, habentur apud Belet. cap. 102.

18 Versus ille, *Christus factus est, &c.* erat in vsu Breuarijs M. S. antiquis, & in edito Anno 1550. cum eadem distributione in tres partes, pro triduo, quam nos hodie adhibemus, & ad omnes Horas. Dicitur semper genibus flexis, etiam ad

Horas minores; & in fine Matutini dicitur cum *Psal. Miserere, & Oratio*, si Matutinum separetur à Laudibus.

19 Sed cur Capitulum non dicitur, Versus autem dicuntur? Respondet Amalar. libro 4. cap. 21. maiorum munus est canrandi Capitulum, vt diximus supra Sect. 5. cap. 15. num. 4. pag. 74. minorum autem est dicere Versus. Cum igitur hoc officium sit de Christi Humilitate, taceant maiores, audiantur minores; & hi quoque minores ex Discipulis (vti sunt mulieres) adhæresere Crucifixo.

20 *Psalms, Miserere, & Oratio* humili voce dicuntur in Breuarijs M. S. ad designandum Apostolorum timorem; Durand. loco cit. Oratioque dicitur, non à stante, vt aliàs, Sacerdote, Amalar. lib. 4. cap. 21. sed genuflexo, ex Caremon. Pap. lib. 2. cap. 42. Carem. Episc. lib. 2. cap. 22. & ex Breuario ipso in ijs verbis: *Omnes surgunt*; ergo non prius celebrans surgit. nimirum ad imitandum Christi humiliatis exemplum; neque salutatione Sacerdotali vtimur, hoc est, *Dominus vobiscum*, ad detestandam salutationem Iudæ, Amalar. ibidem: vel quia summus Sacerdos moritur, Aicuinus. In fine Horarum huius tridui non dicitur Oratio Dominica, nec aliud quidquam: quia nulla est Rubrica, quæ id significet; & quæ necessario dicenda sunt, satis apertè describuntur.

21 Fragor denique fit, & strepitus, qui significant, vel tenebras in Christi morte cum terremotu; vel concrepationem Iudæ, & tumultum cohortis, Durand. loco cit.

22 Extinctis præter vnã, quæ est in summitate Candelabri, candelis omnibus, ex Aicuinus; significatur primo defectus fidei circa 14. articulos à Sancto Thoma enumeratos, Durand. loco citat. quæ ratio à modernis Theologis exploditur, si de Apostolis loquatur. deinde tunc nondum erant 14. articuli fidei. Occultata candela, & rursus ostensa populo, vt fragor cesset, designat Virginem Matrem, in qua super Apostolos fides excelluit; vel denotat Christum mox redi-

redituum futurum in resurrectione, ex Amalar. lib. 4. cap. 22. Vel fidem Ecclesie eo tempore occultatam, Duran. loco citato, candelas Altaris extinctas cum alijs significare docet Prophetarum mortem, & Iudeorum cecitatem. Rup. lib. 5. c. 26.

23 Horæ minores recitantur demissa voce, vt in Rub. propria, quæ eadem est cum antiquis, & in Ord. Rom. neque legitur Martyrologium neque dicitur, *Pretriosa*, ratione allata supra *Secl. 5. cap. 18. num. 17. pag. 80.* cum de Suffragijs SS. Vesperæ eadem, quæ in Ord. Rom. excepta Oratione. Completorium inchoatur à Cōfiteor, ex vsu communiori, quem firmauimus Rubrica clariori in postrema Breuiarij recognitione.

24 Cur autem hæ demissa voce, quæ sunt Horæ diurnæ; alta voce nocturnæ, dicuntur? quia Propheta obscurius, sed liberius de Christo sunt locuti: Apostoli qui ad diem Christi, quem vidit Abraham, & gauisus est, attinent, in passione eiusdem vix audiebantur. Beleth. cap. 102.

25 Lectiones Fer. sextæ eadem sunt, quæ in Ord. Rom. vt etiam Antiphonæ, & Psalmi. de Sabbato nihil occurrit noui. Atque in hoc triduo, ait Alcuin. *de Cena Domini*, insinuat, quod Dominus descendens ad inferos, tria hominum genera rapuit, & transiit ad 9. Ordines Angelorum, quos designant tres Nocturni cuiusque officij, hoc est, vt exponit Amalar. lib. 4. cap. 21. qui in agro, molendino, & lecto esse dicuntur, *Luca 17.* qui sub lumine, & lege naturali, qui sub Mosaica, & qui sub Prophetis: Vel, vt exponit Dur. lib. 6. cap. 22. Virgines, Coniugati, Continentes.

26 Vesperæ Sabb. in fine Missæ dicuntur, vt in Missali, extra Missam qui recitat, dicat, *Pater*, & *Aue*, & sine principio, hoc est, *Deus in adiutorium* (quid quid scribant alij contra Rubricam Breuiarij apertam) qua nondum Caput nostrum redijt in resurrectione; cum Antiph. *Alleluia*, ad modum Duplicis; recitet Psalmum, & quæ sequuntur in Breuiario; quibus finitis, nihil aliud addatur;

D. Barth. Gauant. Tom. II.

nisi, Pater noster; vt hæ Vesperæ (quas non habet propriè hoc Sabbatum ex S. August.) careant adhuc principio, & fine, quod est firmatum in postrema Breuiarij recognitione.

27 Consueuerunt dici Vesperæ breuiores in hoc Sabbato, & vnà cum fine Missæ, tum, ne Neophyti nondum assueti diuinis officij tedio afficerentur; tum ne finita Missa per, *Ite Missa est*, populus recederet sine Vesperis Paschalibus, Beleth cap. 111. quo ferè modo idem scribit cap. 98. finiti Missam cum Vesperis in Parasceue.

28 Completorium incipit esse Paschale cum principio, & fine. Antiphona ad *Nunc dimittis*, dicitur ad modum ritus Semiduplicis, vt expressè dicitur in Breuiario, edito 1550. Quod autem dicitur, ad Antiphonam, *Regina Cali*, &c. standum esse, neque genua flecti, toto tempore Paschali, hoc postremum intellige de Oratione, non de Adoratione, quæ semper fit cum genuflexione, vt ad ea verba patet: *Et incarnatus est*, &c. *Et Verbum Caro factum est: Te ergo quasumus famulis tuis*, &c. Quare ad salutationem Angelicam, quæ ter in die sonatur cum Campana ex Decreto Ioann. XXII. vt scribit Polid. Virgil. lib. 6. cap. 12. seu vtrius, manè, & Vesperis, ex Decreto Greg. IX. Ann. 1239. vt eodem Anno scribit Bzouius: & in meridie abrogatum fortasse vsu post Io. XXII. restituit Callistus III. Ann. 1456. ex eodem Bzouio, *ibidem*. si Orationem eam esse putas, stare debes; si Adorationem, genua flectere. Ergo existimo adorationem esse Incarnationis Verbi diuini: sed quia communior est hodie sensus, & vsus, quod ea sit oratio, nec ego genua flecto cum alijs.

29 Quæres: An in hoc triduo ad Horas minores accendantur cerei in Altari? & in Nocturnis quidem, & Laudibus accendantur; extinguuntur autem cum cantatur, *Benedictus*, à Versu illo, *Vt sine timore*. In Feria sexta Horæ ante Missam sine Cereis accensis dicuntur. Cærimon. Episcop. lib. secundo capite 25. In Sabbato idem faciendum est ante.

G 3 noui

noui ignis benedictionem. In alijs Horis ante Missam Fer. 5. & ad Vesperas quascumque accendi debent, non ad Completorium, nisi Sabbati Sancti.

De Paschate, & eiusdem Octaua.
Cap. XIV.

Matutinum habetur, vt apud nos, in Ord. Romano, cum tribus Psalmis, totidem Antiphonis, Lectionibus, sine Hymno; quibus ternarijs significantur opera trium dierum, quæ Christus se promisit facturum in presenti sæculo, *Luca 13.* hoc est, dæmonia eijcere, sanitates perficere, & consummari tertia die: vel significantur Fides, Spes, & Caritas; quæ in hoc mysterio maximè vigent. Hæc Amalar. *lib. 4. cap. 23.* Vel dicamus cum Rupert. *lib. 8. cap. 2.* in nomine S. Trinitatis celebratū esse baptisma; & ideò tres dici Psalmos; tres autem Lectiones, quia adhuc pauci prædicatores erant, inquit idem *lib. 1. cap. 10.* Vel triduanam sepulturam recolimus, ex qua Resurrectio ortum habuit, Duran. *lib. 6. cap. 87.* Certè antiquum esse hunc ritum restatur, & firmavit Decreto Greg. VII. *de consecratione, distinct. 5. In die.*

2 Non dicitur Hymnus, neque ad alias Horas, quia tempus Paschale significat statum Beatorum, quorum Hymnus est, *Alleluia*, Duran. *loco cit.*

3 Antiphonæ ad Laudes habentur in Breuiar. M. S. antiquis. Capitulum non dicitur, neque ad Horas: quia in statu Beatorum non est locus exhortationi, quàm alias diximus contineri in Capitulis. Ex quo consequenter non dicitur Responsorium breue, vt notat Dur. *loco cit.* sunt enim correlatiua in Horis minoribus Capitulum, & breue Responsorium; sicut exhortatio, & opus bonum, quæ in illis significantur, vt docuimus Sect. 5. neque sunt comprehensorum, sed tantum viatorum.

4 Non dicuntur Versus, nisi in Nocturno, ob eandem causam; cum significant excitationem animorum, & conuersionem ad Deum. in Nocturno dicitur;

quia in nocte timor adest, ait Amal. *de ord. Antiph. cap. 52.* & ob facilem noctis somnum cum Versu fugandus est animorum torpor.

5 *Hæc dies*, loco prædictorum dicitur; qui Versus desumptus est è Psalmo, cui Titulus est, *Alleluia*, vt notat Rupert. *lib. 7. cap. 11.* Ordo Romanus eundem Versum habet, & significat lætitiæ magnitudinem; ex Rupert. *lib. 8. c. 12.* & quod in statu Beatorum sibi inuicem gaudent, & gratulantur, Gemma *lib. 3. cap. 128.*

6 Non dicitur ad Primam Symbolum Athanasij; quia in statu Beatorum non est fides, Gemma *loco citato*, qui status representatur in Christi resurrectione.

7 Vesperæ in Ordine Rom. diuidebantur, ita vt duo vltimi Psalmi, *Laudate Pueri*, & *In Exitu*, cantarentur ad Fontes Baptismales, in quibus baptizati facti sunt pueri; & quasi per Mare rubrum transeuntes exierunt de Ægypto. sed vbi non erant Fontes, cantabantur sine diuisione, Duran. *lib. 6. cap. 89.*

8 Feriæ 2. & 3. sunt Festa maiora, quorum meminit Aug. 22. *Ciuit. Dei cap. 8.* & in his, & in sequentibus diebus eadem dicuntur, quæ in die primo; quia, vt aliàs dictum est, octo dies in Octaua vna dies sunt; vnde & dicitur quotidie; *Hæc dies.* Ordo Rom. eundem habet ritum præscribēs Homiliam singulis diebus; quem restituit Pius Quintus addens Homiliam Feriæ tertiæ, in qua paulò ante Pium legebatur Sermo Sancti Augustini; & item Feriæ sextæ, in qua Sermo Sancti Ambrosij legebatur.

De Tempore Paschali. Cap. XV.

IN Dominica in Albis resumuntur plures Psalmi & Hymni, ex Ord. Rom. vbi additur etiam causa. Deinde, inquit, in sequenti tempore quasi crescentium arborum frondes multiplicantur Psalmi, & recoluntur mores boni diuersorum operum per plures Psalmos. Idem asserit de nouem Lectionibus in hac Dominica, Gemma *lib. 4. cap. 117.* Ad Primam non dicitur Psalmus, *Confitemini*, licèt

licet sit Paschalis, more festorum, quia tempus Paschale totum est festiuum, etiam in officio feriali.

2 In secunda Feria leguntur Actus Apostolorum ex decreto Gelasij, & Ordine Romano. indicat August. in *Sermone citato à Demochare tomo 4. cap. 12.* scripsit Lucas Romę eadem Acta Anno 61. Neronis quinto, ex Baron. *ad eundem Annum.*

3 Psalmi dicuntur hoc tempore, Feriales præsertim sub vna Antiphona, *Alleluia*, ex Gemma loco citato, quia sicuti ex Ordine Romano paulò ante diximus, multiplicantur Psalmi, quasi arborum frondes; ita ab vna Antiphona, quasi ab vna radice congruè pendent. Vide *Secl. 5. cap. 7. num. 5. pag. 59.* aliam causam. Ad Laudes iidem semper Psalmi dicuntur, ex Gemma loco citato, & commemoratio de sola Cruce fit in Breuarijs M. S. antiquis; quia fuit causa letitię Paschalis, inquit Azor. *lib. 10. c. 16.* Et quia Christus ipse ad gloriam Crucis voluera retinuit, ab ea, vel in ea eidem inflicta, que passim Apostolis, & alijs ostēdit his diebus. Oratio verò de Cruce desumpta est è Sacramentario S. Gregorij sed est Ambrosiana, vt dictum est, Tomo primo.

4 In Dominica secunda post Pascha continuatur Lectio Actuum Apostolorum; quia est exemplaris, cum antiqui legerent in hac, & sequenti Dominica, Apocalypsim, vsque ad Annum 1550. & Responsorialia congruunt Lectionibus, repetita in tribus Hebdomadibus, tanquam propria Resurrectionis eius, qui tertia die resurrexit.

5 Dominica tertia legitur Apocalypsis, quã scripsit Ioan. Apostolus in Pathmos, ad quam Insulam relegatus fuit à Domitiano, Anno decimo eius Imperij, & 14. eiusdem eam scripsit, qui fuit Annus Christi 97. ex Baronio *eodem Anno in Annal.*

6 In Dominica quarta legitur Epistola Iacobi, quam Eusebius *lib. 2. hist. cap. 22.* appellat primam eorum, que Catholice nominantur, non quod Iacobus ante Petrum scripsit, sed quia in Canone pri-

ma collocatur. Obijit ille Anno 63. ex Baronio, & facillè eam scripsit occasione Heresum Simonis Magi. Responsorialia Dauidica habentur apud Amalar. *de ord. Antiphon. cap. 54.* Quòd si hæc Dominica occurrat die 2. Maij, cum pridie legi debeat initium Epistolę Iacobi ob eiusdem Festum, legantur in hac Dominica Lectiones Fer. 2. sequentis, ad varietatem, vti decretum est in postrema Breuiarij recognitione.

7 In Dom. quinta legitur Epistola prima S. Petri, scripta An. 45. cum esset Romę, quam in fine Epistolę, more illorum temporum ab Apostolis vsitato, Babylonē appellat, & hæc de Dominicis post Pascha, in quibus cur legantur Apostolica facta, & scripta, præter Gelasij Decretum, addit causam Ruper. *lib. 10. cap. ult.* quia virtute magna reddiderunt Apostoli testimonium Resurrectionis Christi. Orationes à Dominica secunda ad quintam sunt alię à Missis, quę habentur in Sacramentario Gregoriano.

De Litanij maioribus, & minoribus.

Cap. XVI.

1 SI occurrant Litanie maiores in Paschate, quod accidit Anno 1666. & quãdo littera Dominicalis est C. & Epacta xxv. vel xxiv. vt videre est in Tabula nostra 35. Ordinis perpetui, eo casu transferendę sunt in Feriam tertiam ex Decreto S. Rituum Congr. die 25. Septemb. 1627. cum Processione, in diem quidem Festum, vt populus adfit, non in die Paschatis, ne populus impediatur à cõmunionem Paschali, neuè tristari videatur, vel minimum, in tanta solemnitate, colore violaceo adhibito, & Missa cantata de luctu: & consequenter Litanie à priuatis in eadem Feria recitandę erunt.

2 Alias nõ habebatur in Breuiario officium de Rogationibus, sed Missa tantum dicebatur Nunc autem Homilia legitur super Euangeliũ Missę, & dicitur in officio Oratio Missę, que habetur in Sacramentario Gregor. De Feria tertia Rogationum nulla fit in officio de Festo, etiam Simplicij, commemoratio.

G 4 3 Qui

3 Qui non interfunt Processionibus, dicant priuatim Litanias, &c. quo verbo præcipitur omnibus, qui tenentur recitare Horas Canonicas, sub mortali, ex *Suar. lib. 4. de Hor. Can. cap. 25. num. 8. & 9.* Neque de his loquitur Pius Quintus in Bulla, quando tantum hortatur ad *Pfalm. Pœnitentiales, &c.* & licet oremus stâtes tempore Paschali; tamen ij, qui non intersunt Processionibus, flexis genibus eas recitare debent, Io. Beletii *cap. 121.* Mœrorem enim habent cū colore violaceo, & recitantes peccatorum potius statum representant, quàm iustorum: unde in ijs dicunt, *Peccatores.* De auctoribus Litaniarum maiorum, & minorum diximus in primo Tomo.

4 Caueant ij, qui in Processione fabulantur, & materialiter tantum cantant cū alijs Litanias, vel non cantant, ne rei fiant coram Deo: communis enim est opinio, eos teneri ad priuatam earumdem recitationem; quia inter absentes eo modo numerantur.

5 An verò in Processione sint cantandæ Litanie cum repetitione, uti fit in Sabbato Sancto? nonnulli eas cantant cum repetitione in Litanijs maioribus, non in alijs. alij semper cum repetitione, standū videtur consuetudini locorum, habita ratione quoque longioris, aut breuioris viæ: sed repetitio propria est Sabbati Sancti, & Pentecostes. si fiat Processio, non ante discedatur ab altari, quàm sit cantatum inclusiuè: *Sancta Maria: ora pro nobis.* ut dicitur in Rituali Pauli V. In longiori Processione vel repetantur, vel addantur *Pfalmi Pœnitentiales seu Gradales. ibid.* terminetur autem cum Precibus, & Orationibus, quæ habentur in fine Litaniarum Breuiarij Romani. *ibid.*

6 Quæsitum fuit: An ille, qui recitat Vesperum Matutinum cum Laudibus, possit etiam statim recitare Litanias: & respondi, posse quia Rubrica coniungit Litanias cum Laudibus, quibus iccirco adimitur *Vers. Fidelium tit. 30. de Oratione num. 3.* & accessorium sequitur naturam sui principalis, quod in hoc casu sunt Laudes.

De Festo Ascensionis Domini.
Cap. XVII.

1 Vigilia Ascensionis non habet ieiunium; quia de tēpore Paschali est; unde & admittit Hymnum, *Te Deum.* Habet Homiliam de Euangelio Missæ, de nouo iure Pij V. ut cōcorder officium cum Missa. *Microlog. cap. 55.* meminisse iunij, ergo post eum cessauit, vel alicubi tantum fuit seruatum.

2 Ascensio Domini indicitur festina; cū Antiphonis ad vnumquemque *Psalmm*, puto ad feruorem caritatis excitandum, quæ in Antiphonis significatur, ut diximus supra *Sectione 5. cap. 7. num. 3. pag. 59.* & in Ordine Rom. leguntur lectiones primi Nocturni, de Actibus Apostolorum, quæ à nobis *Amal. de Ord. Antiph. cap. 56.* indicat officium idem, quod nos recitamus. Oratio habetur in Sacram. Gregor. Habet Octauam, ex *Radhulph. propos. 19.*

3 In sequentibus diebus prosequimur reliquas Epistolas legere Apostolorum Petri, Ioannis, & Iudæ; vsque ad Pentecostem, ex decreto Gelasij. & binæ Petri, ternæ Ioannis habent rationem vnius libri, sicuti diximus de Epistolis Pauli, ut iccirco nihil cures, si earum initia legi nō possint, impeditis proprijs Ferijs. quod in postrema Breuiarij recognitione examinauimus.

4 Scripsit autem Petrus secundam Epistolam Anno Christi 68. paulò ante martyrium, ut idemmet significat in Epistola. Baron. eo anno. Sanctus Ioannes scripsit primam, quæ legitur in Dominica infra Octauam Ascensionis, Anno 99. occasione Hæresis Basilidis, qui negabat veritatem carnis in Christo; eodemque anno scripsisse creditur alias duas quæ leguntur in Feria quarta, & sexta sequentibus. Iudas autem, ut putat Baronius, scripsit post 2. Petri, Anno 68. cū sit eiusdem ferè argumentis, & vltimo loco ponitur; quia in Catalogo Apostolorū erat auctor de postremis; neque insignis ea fuit æstimata, ut Epistola Iacobi, quæ cæteris præposita fuit, ut meritò Iudæ Epistola

folia cesserit locum Epistolis S. Ioannis posterius scriptis, vt diximus, Anno 99. Et hæc de auctoribus Epistolarum.

5 Octaua Ascensionis erat Semiduplex in Breu. edito Ven. 1521. hodie Duplex, & habet officium quoad Lectiones propriam; aliàs enim, vt in Festo, legebatur. Habet primas, & secundas Vesperas integras, si concurrant cum Duplici maiori, vt in postrema Breuiarij recognitione dictum est.

6 In Feria sexta, & Sabbato sequentibus officium est de Ascensione, & de Dominica infra Octauam Ascensionis, Sed cur in secundis Vesperis Octauæ Ascensionis non fit commemoratio sequentis officij Semiduplicis, per Antiphonam ad *Magnificat* Dominicæ; sicut in secundis Vesp. Oct. Innocentum fit de sequenti offic. Semiduplici, Vigilia Epiph. & per Antiphonam Dominicæ infra Octauam Natiuitatis? eadem enim videtur esse ratio. Non est tamen eadem: nam concurrente Octaua Innocentum, cum sequenti Vigilia fit concursus inter Festum de Sanctis, & officium de Domino Sanctorum sub minori ritu; & ideo de Duplici sunt Vesperæ cum commemoratione sequentis Semidupl. At in Octaua Ascensionis cum sequenti officio non debet esse cõcurrentia; quia vtrumque officium, licet Duplex alterum, alterum Semiduplex, est tamen de eodem Domino; de quo non conuenit facere Festum, & simul commemorationem; ideo omittitur commemoratio.

7 Si Feria 6. occurrat Festum Semiduplex, in 2. vesp. fit tantum commemoratio Feriæ sextæ; & ratio est, quia potius est concurrentia Festi, & Feriæ, quam cõcurrentia cum Sabbato sequenti; quod neque est Festum Semiduplex, neque dies infra Octauam, sed officium Semiduplex repetitæ Dominicæ vsque ad Nonam inclusiuè. si occurrat Festum Duplex, fit de eo cum commem. Feriæ in Laudibus, & secundis Vesperis, sine Lectione Homiliæ, cuius Euangelium in Dominica sufficienter fuit lectum. De Festo autem Semiduplici translato fit in

hac fer. 6. vt alias, restituta Rubrica de translato festorum num. 5. prout legebatur sub Clem. VIII.

8 Dices: cur in Sabbato, Vigilia Pentecostes, nõ dicitur in officio Oratio Missæ, & legitur in eodem Euangelium missæ? Respondeo, quod Oratio Missæ ad baptizatos pertinet, vt patet ex eiusdem verbis, & hi baptizantur cantata Nona, finito officio.

9 Ad Primam, in his duobus diebus, licet sint officia Semiduplicia, & extra Octauam, omittuntur tamen Preces, de iure nouo Clem. VIII. quod tamen erat in vsu in Breu. edito 1550.

10 Per decem verò dies fit officium de Ascensione, Amal. *de ordin. Antiph. cap. 54.* quia per obseruantiam Decalogi acceperunt Apostoli Spiritum Sanctum in Pentecoste, Durand. *lib. 6. cap. 105.* Oratio Dominicæ alia est ab Oratione Missæ, quæ habentur in Sacramentario Gregor.

De Pentecoste. Cap. XVIII.

1 **H**abet in Matutino tres Psalmos cum totidem Lectionibus, vt in Paschate, Ordo Romanus, & ex Greg. VII. *de consecrat. dist. 5. c. In die,* vbi alleluia fieri de antiquo more; quamuis apud Romanos fuisse suo tempore festum nouem Lectionum scribat Amalarius Gregorio longè antiquior in *prologo de Ord. Antiph. contra Ordinem Romanum Amalario antiquiorem.*

2 Restitutus est ergo ritus à Greg. VII. vel firmatus Decreto quo ritu idem significatur, quod diximus supra in Paschate *c. 14. numero 1.* exceptis proprijs causis ad resurrectionem pertinentibus. Antiphonas, quæ in hac die dicuntur in Nocturno, recenset Amalar. *lib. 4. diuin. offic. capit. 27.* vt demonstratur, inquit, vnum opus esse in potentia miraculorum S. Trinitatis, tum in resurrectione Filij, tum in aduentu Spiritus Sancti. Tres Psalmos dicit ob Baptismum, qui datur in Pentecoste in nomine Trinitatis, tradit Gemma *lib. 3. c. 144.* Antiphonarum ad Laudes, quæ apud nos, me-

minit Ansal. de Ord. Antiph. cap. 57. Antiphona quarta non videtur aliquibus congruere Festo: sed recolant, quod in Genesi dicitur; *Spiritus Domini ferebatur super aquas.* De Hymnis, & eorum fine, vide sup. Sect. 5. cap. 6. num. 5. & 12. pag. 54. 58.

3. Ad horam Tertiam dicitur Hymnus: *Veni Creator*: quia hora Tertia super Apostolos Paracletus descendit. Et licet quotidie ad eandem Horam inuocemus eundem Spiritum: *Nunc Sancte nobis Spiritus*; tamen conuenit hac die, vt Hymno longiori, & proprio Festi eum inuocemus, & ad nos inuitemus.

4. Per Octauam leguntur Euangelia, cum Homilijs, quæ apud Duran. habentur lib. 6. à c. 110. & deinceps. nam tempore Rupert. alia legebantur in Quatuor Temporibus Pentecost. vt ipse scribit lib. 10. cap. 27.

5. De Feria quarta, sexta, & Sabbato Quatuor Temporum, quæ sunt Tempora æstiuæ, diximus Tomo priore. In his autem ad Horas non flectimus genua, ex Ord. Roman. quia tempus adhuc Paschale est, & ideo dicitur etiam, *Te Deum*.

De Dominica Trinitatis.

Cap. XIX.

P Ræterea, quæ diximus Tomo 1. part. 4. tit. 12. de origine Festi Sanctissimæ Trinitatis, inuenies apud Sanct. Augustinum Tomo 10. nonnullos sermones in eodem Festo habitos, seu, quod puto verius eidem Festo à collectoribus assignatos. nam in ijs ne verbum quidem habetur, quo Festum hoc tunc temporis indicetur. Atqui post Alex. III. in Romana Ecclesia decretum est hoc Festum. c. *Quoniam de Ferijs*.

1. Officium, quod hodie recitatur, antiquum appellatur in Breuiario edito Venetijs 1550. & puto esse illud, quod à Sancto Stephano Leodiensi compositum fuisse scribunt Duran. lib. 6. c. 114. & Tritemius in Chron. Hirsagiensi. Aliud officium ego legi à Roman. Eccles. usur-

patum à Io. Pechano Archiepisc. Cantuar. compositum à Francisco Truelmano expositum, quod fuit in vsu circa Annum 1290. quò viuebat Pechanus; sed quia stylus est difficilior, & obscurissimus, eo abrogato, illud est suffectum de nouo, quo nos utimur, in quo tamen Pius V. mutauit Hymnos, & Lectiones; addidit primum, & vltimum Responsorium, media aliqua mutauit in meliora. Ad Laudes autem iussit repeti Antiphonas, in primis Vesperis positas. Reliqua non sunt mutata, Oratio habetur in Sacramentario S. Gregorij, in *Missâ de nocte Pentecostes, editionis Romanæ*. Fit commemoratio Dominicæ primæ Pentecost. ne omittatur Dominica, cuius Oratio est Ambrosiana. In secundis Vesperis, si concurrat cum Festo primæ Classis, fit de sequenti, cum commemor. Trinitatis tantum. si cum Festo secundæ Classis integræ Vesperæ erunt de Trinitate. ex Rubr. de Concurrent. num. 2. quæ Vesperas integras assignat maiori Festo, & commemorationem minori. ipsamet Trinitas sic voluit, à qua regitur Ecclesia; quidquid contra scripserit Petrus Ruiz.

2. Et hæc Dom. prima post Pentecostæ, vt sic, est eiusdem rationis cum Dominicis sequentibus, non enim de ea intelligitur Rubrica sub titulo Dominicarum primæ classis, quæ nunquam omittuntur: nempe, Dominica Trinitatis: & patet, quia de illis fit totum officium; de hac vero commemoratio tantum, & ipsa commemoratio omittitur in 2. Vesperis, si feria 2. celebretur festum 2. classis, vel primæ. Neque mireris, quod Festum Trinitatis nunc dicatur festum, nunc Dominica, nam vtrumque verum est, & ratione Dominicæ, in qua semper occurrit, habet hoc, quod nunquam omittitur officium de Trinitate, licet eo die occurrat alicubi primæ Classis festum, ratione vero Festi habet ea tantum, quæ sunt propria festorum 2. classis, puta, comm. de simplici in Laudibus tantum, & in missis priuatis. neque in Rubricis potuit congruè aliter fieri ad vtrumque decernendum, quidquid obiecerint non pauci.

2. Octa-

2 Octauam in Octauario nostro descriptam arguunt aliqui; quia Microl. nō laudat Festum sed aliud est loqui de Ecclesia vniuersali, in qua quælibet Dominica Trinitati erat dicata; aliud est loqui de Titulo Ecclesiæ particularis & in hoc sensu Sacra Rituum Congregatio decreuit Octauam Sanctissimæ Trinitatis, & digniorem in propria Ecclesia esse, quam Octauam Corporis Christi. An verò infra Octauam dicatur Symbolum S. Athanasij, vide supra *Secl. cap. 20. num. 3. pag. 81.*

3 In tertia Antiphona ad Laudes, vox, *omnium*, coniungenda est cum, *ore*, non autem cum, *Patri*, ita vt dicas, *in ore omnium.*

4 In Feria secunda sequenti, cum pridie non potuerit legi ob Festum Trinitatis, legitur Primus liber Regum. Microl. c. 59. & Gemma *lib. 4. c. 117.* quem librum à Samuele fuisse compositum, testatur liber 1. Paralipom. cap. vlt. hoc est vsque ad cap. 24. nam in sequenti narratur eiusdem obitus Dauidem suppluisse, ait Isid. *lib. 6. Originum c. 2.* quem sequuntur alij. Nathanum, & Gadum alij, ex cap. vlt. 1. Paralipom. Ieremiam potius Torneillus noster existimat probabilius, *sub Anno mundi 2977. n. 2.* Res est incerta. legitur autem de libris Reg. ex decreto Gelasij, vt diximus *Secl. 5. c. 12. n. 8. pag. 67.*

De Festo Corporis Christi.
Cap. XX.

1 Officium scripsit Sanctus Thomas, & habetur in *Opusc. 57.* iuxta ritum illorum temporum. Hodie concordamus cum auctore, seruato ritu Pij Quinti in officio toto, his exceptis. Capitulum in primis Vesperis erat aliud. Lectiones primi Nocturni erant de Scriptura veteri: amoto quarto Responsorio S. Thomæ, additum est sextum de nouo, Pij V. iussu.

2 Per Octauam non mutatur amplius Inuitatorium, neque Antiphonæ ad *Benedictus*, & *Magnificat*. Lectiones quo-

que pro tribus Nocturnis additæ sunt à Pio Quinto; in quibus apparent congruentiæ cum mysterio, etiam in primis Lectionibus, quæ de Arca Testamenti, Eucharistiæ figura, narrationem continent.

3 De Priuilegijs huius Octauæ, si concurrat cum Festo, & Octaua Sancti Ioannis Baptistæ, & qua ratione excludat Semiduplicia Festa, & Duplicia translata, diximus *Secl. 3. cap. de Octauis.*

4 De Simplici fit tantum commemoratio infra hanc Octauam. An nona Lectio erit legenda? Negant aliqui, quia hoc nō dicitur in propria Rubrica; quod tamen dictum fuit in Rubrica posita infra Octauam Ascensionis: sed vna Rubrica explicat aliam, prior posteriorem, & patet debere legi, ex Rubr. gen. *de Commemor. 9. n. 10.*

5 Indulgentiæ concessæ ijs, qui interfunt Horis Canonicis in Festo, per Octauam, valent, etiam si officium dicatur de Sanctis occurrentibus, ex Decreto Ioan. XXII. quod ego legi in antiquo M. S.

De Dominicis post Pentecostem.
Cap. XXI.

1 Non minorem viginti tribus, nec maiorem viginti octo Dominicarum numerum post Pentecostem fore vsque ad Aduentum, satis superque patet, quæ suppleuntur cum Dominicis, quæ supersunt post Epiphaniam, vt docuimus *Sectione 3. cap. 5. de Dominicis pag. 19.* Ponuntur autem in Breuiario Dominicae viginti quatuor cum proprijs Orationibus, & Euangelijs, quæ fuerunt optimè per Dominicas distributa; Orationes quidem à Sancto Gregorio; Euangelia verò à Sancto Hieronymo; quorum auctoritas sufficiat pro ratione; cur potius hæc, vel illa Oratio; cur hoc; vel illud Euangelium legatur; & hæc vel illa Dominica. Idem ferè, paucissimis mutatis, tum textus, tum ordo Euangeliorum hodie perseuerat à Sancto Hieronymo præscriptus, vt vidimus in eius Comite, seu

feu Lectionario: in primis autem Dominicis post Pentecostem apud minus antiquos erat alios ordo, vel mutata sedes aliquando Dominicæ pro diuersarum Ecclesiarum vsu; quod videre est in Rupert. *toto lib. 12. de diuinis offic.* in Gemma *lib. 4. toto*, & in Durando *lib. 6. toto*. Orationes item, quæ mox sequuntur, Ambrosianæ sunt, & à Sancto Gregorio aliter distributæ, nimirum, Dominicæ quintæ, nonæ; & vigesima prima: reliquæ Romanæ.

2 Tempus autem hoc totum à Pentecoste ad Aduentum, ex Amalar. *de Ord. Antiph. cap. 58.* insinuat humilitatem illam, quam solet sustinere Ecclesia propter absentiam Christi sui Sponsi.

3 De ordine, quo legitur Scriptura Sacra hoc tempore, & quam ob causam, scripsimus supra *Sect. 5. c. 12. n. 8. pag. 67. & seq.*

4 Et quidem vsque ad Augustum legimus libros Regum, quorum secundum scripsit, vel Natan, vel Gad, vel Ieremias; Tertium, & Quartum Ieremias, ex Gemma *lib. 4. c. 117.* qui hausit ab Isid. *lib. 1. de diuin. offic. cap. 12.* & est opinio constantior.

5 Mense Augusto leguntur Sapientiales libri, inter quos Cantica Cantorum infra Octauam B. V. Assumptæ, in eiusdem laudem; & quidem Prouerbiarum, Ecclesiasticis, Cantici Cant. est sine dubio Salomon auctor: Sapientiæ verò libri facit auctorem eundem Salomonem Isidor. *loco citato* Philonem S. Hieronymus: qui conciliantur à Bellarm. *de Scrip. prioribus Ecclesiasticis*, quod sententiæ Salomonis sunt; earum collector Philo, qui Græcè scripsit, antiquior alio Philone, qui sub Caio Imperatore floruit, Ecclesiasticus quoque legitur per duas Hebdomadas, nisi dematur altera ob breuitatem temporis, appropinquante Septembri quem librum scripsit Iesus filius Sirach nepos Iesus Sacerdotis, cuius meminit Zacharias, vt tradit Isid. *de diuin. offic. loco cit.*

6 Mense Septembri legitur primò Iob: cuius historia vel ab ipsomet, vel à Moy-

se, vel ab aliquo ex Prophetis scripta est, ex Isid. *lib. 6. Originum cap. 2.* Bellarminus *loco cit.* putat à Iob fuisse adnotatas res à se gestas lingua Arabica, & à Moyse deinde ex ijs compositum fuisse librum, quem nunc habemus lingua Hebraica; tum quia Hebræi hoc idem asserunt esse opus Moysis; tum quia dicitur Moyses primus sacrarum litterarum scriptor, qui fuit tamen longè posterior Iobo, & hac ratione in Canonem Scripturarum ab Hebræis admissus fuit hic liber. legitur autem per duas Hebdomadas Septembris.

7 Legitur præterea Tobias in tertia Hebdomada, cuius Historiæ auctor, vel fuit Tobias senior, vel iunior, ait Bellarm. Incertum esse auctorem scribit Isidor. *de diuin. offic. loco citato*. Sed parum de eo legitur propter Ferias Quarta Temporum de quibus in priore tomo diximus: & in officio earum Feriali nihil occurrit specialiter notandum.

8 Circa finem Septembris in Hebdomada quarta, & quinta legitur Iudith cū Esther; libri vero Iudith fuit auctor incertus, ex Isid. *loco citato*. Bellarminus ex Iosephi *historia lib. 1. contra Appionem*, Sacerdoti Eliachim tribuit, qui & Ioaachim, de quo *cap. 4. & 15.* Iudith Achiorum vult esse auctorem Gemma *lib. 4. c. 117.* Esther historia ab Esdra scripta fuit ex Isid. *lib. 6. Originum cap. 2.* Sed Bellarmino magis placet, quod fuerit auctor Mardocheus. Lege Torneillum nostrum *Anno 3650. nu. 3.* & Gemmam *loco cit.*

9 Mense Octobri leguntur libri Machabæorum, quorum primus habet auctorem incertum, ex Isidor. *lib. 1. de diuin. offic. c. 12.* Probabile videtur Bellarmino, fuisse scriptum à Ioanne filio Simonis: sed Gemma *loco citato* docet, Simonem scripsisse prima capita, posteriora Ioannem. Secundum vero librum scripsit Philo Iudæus, ex Gemma *loco citato*; vel Iudæus agrestis, sed eruditus, vt ait Durand. *lib. 6. cap. 130.* vel certius Iason Cireneus, vt *loco cit.* docet Bellarminus.

10 Mense Nouembri legitur primò Eze-

Ezechiel per duas hebdomadas, nisi Ad-
uentus preproperè occupet Nouembrè,
cuius reuelationes, sicuti & Danielis &
12. minorum Prophetarum Synagoga
sapientes viri collegere, ex *Isid. lib. 1. de
diu. offic. cap. 12.* Auctores tamen iidem,
dicendi sunt, qui prophetauerunt. Majo-
res dicti sunt Prophetæ, Isaias, Ieremias,
Ezechiel, Daniel; minores alij duodecim
tum ex August. 18. *Ciuit. Dei c. 29.* quia
prolixiora volumina illi scripsere, hi ser-
mone breues; tum ex Bellarm. quia mi-
norum Prophetarum libri omnes vnico
libro comprehenduntur apud Hebræos,
illi singulos, edidere libros. Ordinem au-
tem temporum, quo scripserunt, habes
supra *Señ. 5. cap. 12. n. 7. pag. 67.*

11. In gratiam Martyrij septem Ma-
chabæorum, si fortè desit Dominica quin-
ta Octobris, iubemur legere, de eo Fer.
5. præcedente dictam Dominicam; &
eodem modo, si Dominica quinta, & Fe-
riæ sequentes fuerint impeditæ, quo mi-
nus de Scriptura legi possit, leguntur in
alijs sequentibus Ferijs post Feriam ter-
tiam, ita vt saltem inchoentur, si minus
omnes de eorundem martyrio possunt
legi Lectiones. Nulla enim est obligatio
legendi totam Historiam de Martyrio
septem Machabæorum, vt ex *Rubrica pa-
ret in Breu. postea ante Fer. 5. Hebdom. 4.
Octobris*: ex qua, vel leguntur in Fer. 5.
6. & Sabbato Domin. 4. vel ijs impedi-
tis omittuntur, quæ legi non possunt: vel
in sua propria Hebdomada quinta le-
guntur in suis proprijs Ferijs, vel in se-
quentibus 4. vel 5. vel 6. vel Sabbato iuxta
ordinem Historiæ, numquam vero ultra
tres Lectiones in qualibet FERIA, ne gra-
uetur clerus. & fuit hoc sancitum, me
presente, in Recognitione Breuiarij sub
Clemente VIII. Qui vero voluerit, vno
eodemque die, eas omnes nouem, vna
simul legere, impeditis alijs diebus, legat
arbitratu suo; sicuti quilibet etiam legere
potest integrum totum textum trium Le-
ctionum pro initio cuiusque Prophetarum,
& Lectione vna, ac in Calendarijs
Ecclesiarum satis est imponere necessa-
rium onus Lectionum non autè arbitra-

rium: quod & nos præstitimus in Ordine
nostro diuini officij perpetuo, in Tabulis
eiusdem Habet autè SS. Machabæi Festum
proprium 1. die Augusti, quod omisso-
nem harum Lectionum supplere videtur.

12. Initia Lectionum minorum 12.
Prophetarum legi debent, licet dixerim-
us apud Hebræos constituere vnum
librum; quia plures nihilominus sunt au-
ctores, vt in *Rubrica de Lectionibus di-
citur n. 7.* ita vt, inquit, aliquo modo po-
natur initium Prophetæ, vel in sequenti, vel
in præcedenti FERIA non impedita simili
initio Scripturæ ponendo, vel plura si-
mul initia vno die vt diximus supra *Se-
ñione 5. c. 12. n. 12. pag. 69.*

13. Quid, si, verbi gratia, Festum S. Ca-
tharinæ sit Duplex primæ Classis in sua
Ecclesia, in quo legi ideò debent Lectio-
nes primi Nocturni de communi Vir-
ginum; neque dies amplius vacet ad le-
genda reliqua initia Prophetarum? sæpè
accidit in longiori Aduentu; & tunc omitti
possunt, quæ locum non habent, nam Ru-
brica citata *nu. 7.* ait; *quoad commodè fieri
poterit*: parumque refert, si in Ecclesia
aliqua particulari non legatur de omni-
bus Prophetis aliquo anno.

14. Lectiones autem secundi Noctur-
ni in prædictis Dominicis concordant
cum Lectionibus primi Nocturni, ita vt
sint quasi earundem Commentaria, ex-
cepta Domin. 3. Septembris, in qua San-
ctus Leo nos inuitat ad ieiunium septimi
mensis, & Domin. 5. Nouembris, in qua
Sanctus Basilius timorem Domini do-
cet, eo quod ea Dominica vltima post
Pentecostem, in Euangelio de fine mun-
di, & de iudicio vniuersali agitur.

15. Responsoria denique Lectionibus
respondent, vt nihil magis; sicuti etiam
Antiphonæ ad *Magnificat* in primis
Vesperis Dominicæ desumuntur è Scri-
ptura legenda in primo Nocturno Do-
minicæ eiusdem: ad *Benedictus*, & *Ma-
gnificat*, in secundis Vesperis, ex Euange-
lio eiusdem Dominicæ, lectio in No-
cturno tertio; ita vt ipsæmet Antiphonæ
sint de Veteri; vel nouo Testamento.
Atque hæc de Proprio de tempore.

S E